

РЕШЕНИЕ НА КОМИСИЯТА

от 1 септември 2010 година

относно критериите и методологичните стандарти за добро екологично състояние на морските води

(нотифицирано под номер C(2010) 5956)

(текст от значение за ЕИП)

(2010/477/ЕС)

ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ,

като взе предвид Договора за функционирането на Европейския съюз,

като взе предвид Директива 2008/56/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. за създаване на рамка за действие на Общността в областта на политиката за морска среда (Рамкова директива за морска стратегия) ⁽¹⁾, и по-специално член 9, параграф 3 от нея,

като има предвид, че:

- (1) Критериите за постигане на добро екологично състояние (състояние на околната среда) са отправната точка за разработване на съгласувани подходи в подготвителните етапи на морските стратегии, в това число определянето на характеристиките на доброто екологично състояние и установяването на подробен набор от екологични цели, които трябва да бъдат разработени последователно и координирано в рамките на изискването за регионално сътрудничество.
- (2) Комисията се консултира с всички заинтересовани страни, в това число със страните по регионалните морски конвенции, по-специално относно научно-техническата оценка, която е изготвена от работните групи, сформирани от Съвместния изследователски център и Международния съвет за изследване на морето с цел оказване на съдействие при разработването на критерии и методологични стандарти.
- (3) Едно от главните открития от тази научно-техническа работа е, че съществува значителна необходимост от развитие на допълнителни научни познания за оценка на доброто екологично състояние по един съгласуван и холистичен начин, за да се подпомогне екосистемният подход към управлението. Необходимо е да бъдат развити подобрени научни знания, по-специално съгласно съобщението „Европейска стратегия за мореплавателските и морските изследвания: съгласувана рамка на Европейското научноизследователско пространство в подкрепа на устойчиво използване на океани и морета“ ⁽²⁾, в рамките на съобщението „Европа 2020 — Стратегия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж“ ⁽³⁾ и в съответствие с останалото законодателство и политики на Съюза. Целесъобразно е също така на по-късен етап в процеса да се включи бъдещият опит, който

ще бъде натрупан на национално и регионално равнище при изпълнението на подготвителните етапи на морските стратегии, изброени в член 5, параграф 2, буква а) от Директива 2008/56/ЕО.

- (4) По тази причина е целесъобразно Комисията да преразгледа настоящото решение съгласно член 25, параграф 3 от Директива 2008/56/ЕО. Освен критериите за преразглеждане се изисква също така и по-нататъшно разработване на методологичните стандарти, строго съгласувано с изготвянето на програмите за мониторинг. Това преразглеждане трябва да бъде направено възможно най-скоро след завършване на оценката, изисквана съгласно член 12 от Директива 2008/56/ЕО — навреме, за да подпомогне успешното актуализиране на морските стратегии, което следва да бъде направено до 2018 г. съгласно член 17 от споменатата директива, като допълнителен принос към адаптивното управление. Това съответства на факта, че може да се наложи определянето на доброто екологично състояние да бъде адаптирано с течение на времето, като се вземат предвид динамичната природа на морските екосистеми, тяхната естествена изменчивост и фактът, че натискът и въздействията върху тях могат да варират според развитието на различните видове човешка дейност и според въздействието на изменението на климата.
- (5) Критериите за добро екологично състояние допълват съществуващите задължения и измененията в контекста на приложимото законодателство на Съюза, в това число Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 г. за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите ⁽⁴⁾, която се прилага за крайбрежните води, както и Директива 92/43/ЕИО на Съвета от 21 май 1992 г. за опазване на естествените местообитания и на дивата флора и фауна ⁽⁵⁾, Директива 2009/147/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 30 ноември 2009 г. относно опазването на дивите птици ⁽⁶⁾ и редица други документи, разработени в рамките на общата политика в областта на рибарството, като при необходимост се вземат предвид събраните информация и знания и разработените подходи в рамките на регионалните конвенции. Тъй като настоящото решение способства за по-нататъшното развитие на концепцията за добро екологично състояние на морските води, във връзка с морските екосистеми то подпомага процеса за преразглеждане на стратегията за биологичното разнообразие на Европейския съюз след 2010 г. и Плана за действие относно биоразнообразието.

⁽¹⁾ ОВ L 164, 25.6.2008 г., стр. 19.

⁽²⁾ COM(2008) 534 окончателен.

⁽³⁾ COM(2010) 2020 окончателен.

⁽⁴⁾ ОВ L 327, 22.12.2000 г., стр. 1.

⁽⁵⁾ ОВ L 206, 22.7.1992 г., стр. 7.

⁽⁶⁾ ОВ L 20, 26.1.2010 г., стр. 7.

- (6) Директива 2008/56/ЕО, която представлява основният стълб на интегрираната морска политика по отношение на околната среда, изисква прилагането на екосистемния подход към управлението на човешките дейности, които да обхваща всички сектори, оказващи въздействие върху морската среда. В Зелената книга „Реформа на общата политика в областта на рибарството“⁽¹⁾ се постановява, че последната трябва да включва правилните инструменти в подкрепа на този екосистемен подход.
- (7) Мерките, предвидени в настоящото решение, са в съответствие със становището на комитета, създаден съгласно член 25, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО,

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Критериите, които следва да бъдат използвани от държавите-членки за оценка на степента, в която е постигнато добро екологично състояние, заедно с препратки към приложимите методологични стандарти, когато има такива, са посочени в приложението.

Член 2

Адресати на настоящото решение са държавите-членки.

Съставено в Брюксел на 1 септември 2010 година.

За Комисията
Janez POTOČNIK
Член на Комисията

⁽¹⁾ COM(2009) 163 окончателен, стр. 19.

ПРИЛОЖЕНИЕ

КРИТЕРИИ И МЕТОДОЛОГИЧНИ СТАНДАРТИ ЗА ДОБРО ЕКОЛОГИЧНО СЪСТОЯНИЕ

ЧАСТ А

Общи условия за прилагане на критериите за добро екологично състояние

1. Критериите за оценка на степента, в която е постигнато добро екологично състояние, са посочени и номерирани в част Б във връзка с всеки от единадесетте качествени показатели (дескриптори), предвидени в приложение I към Директива 2008/56/ЕО. Към критериите е добавен списък на свързаните с тях показатели за практическото прилагане на тези критерии и за осигуряване на възможност за напредък. В част Б към критериите се добавени препратки към приложимите методологични стандарти, когато има такива. За някои от тези критерии и свързаните с тях показатели е определена необходимостта от по-нататъшно разработване и допълнителна информация, за което ще бъдат предвидени разпоредби при преразглеждането на настоящото решение ⁽¹⁾. Настоящата част посочва общите условия за прилагане на тези критерии и свързани показатели.
2. За повечето критерии изискваните оценка и методологии следва да отчитат и при необходимост да се основават на оценката и методологиите, приложими съгласно действащото законодателство на Общността, по-конкретно съгласно Директива 2000/60/ЕО, Директива 2008/105/ЕО на Европейския парламент и на Съвета ⁽²⁾, Директива 92/43/ЕИО, Директива 2009/147/ЕО и останалото приложимо законодателство на Съюза (в това число съгласно общата политика в областта на рибарството, например съгласно Регламент (ЕО) № 199/2008 на Съвета ⁽³⁾), като се вземат предвид също така докладите на работните групи, създадени от Съвместния изследователски център и Международния съвет за изследване на морето ⁽⁴⁾, и в съответните случаи — събраните информация и знания и разработените подходи в рамките на регионалните морски конвенции.
3. За осигуряване на добро екологично състояние всички съответни човешки дейности следва да се извършват в съответствие с изискването за опазване и съхранение на морската среда и с концепцията за устойчиво използване на морските стоки и услуги от настоящите и от бъдещите поколения, посочена в член 1 от Директива 2008/56/ЕО. Прилагането на критериите за добро екологично състояние следва да се извършва, като се има предвид необходимостта от целенасочени оценка и мониторинг и от определяне на приоритетни действия във връзка с въздействията и заплахите за морските екосистеми и техните компоненти. Важно е обаче при оценката да се вземат предвид така също главните кумулативни и синергетични последици от въздействията върху морската екосистема, както е посочено в член 8, параграф 1, буква б), подточка ii) от Директива 2008/56/ЕО.
4. В редица случаи, особено предвид връзката между потребностите от информация и географския обхват на съответните морски води, може да е по-целесъобразно като първа стъпка да се приложат някои подобрени критерии и свързани показатели за общ преглед на екологичното състояние в по-широк мащаб и едва тогава да се установят случаи и конкретни области, където с оглед на значимостта на въздействията и заплахите във връзка с характеристиките на околната среда и/или човешкия натиск е необходима по-подробна оценка, включваща подбор на всички съответни показатели, свързани с критериите.
5. Времевият и пространственият мащаб на въздействията варира значително в зависимост от вида на натиска и чувствителността на засегнатите компоненти на екосистемите. Поради свойствените си характеристики някои критерии и свързани показатели може да изискват прилагането на различни времеви мащаби за оценка на редица различни процеси. Когато оценката трябва да започне в относително малък пространствен мащаб, за да бъде екологично значима (например защото натискът е локализиран), може да е необходимо постепенно да се увеличава мащабът на оценките, например по подразделения, подрегиони и региони.
6. Комбинираната оценка на мащаба, разпределението и интензивността на натиска и обхвата, уязвимостта и устойчивостта на различните компоненти на екосистемите, в това число при възможност тяхното картографиране, позволява да бъдат идентифицирани областите, където морските екосистеми са били или може да са били засегнати неблагоприятно. Тя представлява и полезна основа за оценка на мащаба на действителните или потенциалните въздействия върху морските екосистеми. Този подход, при който се отчитат и съображенията, основани на анализ на риска, подпомага също така подбора на най-подходящите показатели, свързани с критериите за оценка на напредъка към постигане на добро екологично състояние. Това улеснява също така разработването на конкретни инструменти, които могат да подпомагат екосистемния подход към управлението на човешките дейности, който е необходим, за да се постигне добро екологично състояние, чрез установяване на източниците на натиск и въздействие, включително кумулативните и синергетичните им ефекти. Тези инструменти включват мерки за пространствена защита и мерки от списъка в приложение VI към Директива 2008/56/ЕО, особено пространствен и времеви контрол като морското пространствено планиране.
7. Съществуват както разнообразни екологични условия в морето, така и разнообразни човешки дейности, които оказват въздействие върху тях. По-специално има различия между регионите и дори в рамките на морските региони, подрегиони и подразделения. По тази причина приложимостта на специфични показатели, свързани с критериите, може да изисква разглеждане на въпроса дали са от екологично значение за всяка оценявана ситуация.

⁽¹⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽²⁾ ОВ L 348, 24.12.2008 г., стр. 84.

⁽³⁾ ОВ L 60, 5.3.2008 г., стр. 1.

⁽⁴⁾ Вж. съображение 2.

8. Държавите-членки следва да разгледат всеки от критериите и свързаните показатели, изброени в настоящото приложение, за да идентифицират тези, които трябва да се използват за определяне на доброто екологично състояние. Въз основа на първоначалната оценка, когато дадена държава-членка счита, че не е целесъобразно да използва един или няколко критерия, тя следва да представи на Комисията обяснение в рамките на нотификацията съгласно член 9, параграф 2 от Директива 2008/56/ЕО, когато това е целесъобразно във връзка с необходимостта от последователност и съпоставимост между регионите и подрегионите. В този контекст държавите-членки трябва да изпълняват задължението за регионално сътрудничество, определено в членове 5 и 6 от Директива 2008/56/ЕО, и по-специално с изискването да се гарантира, че различните елементи на морските стратегии са последователни и координирани за целия въпросен морски регион или подрегион.
9. Важно е при прилагането на критериите да се отчетат резултатите от първоначалната оценка, изисквана съгласно член 8 и приложение III към Директива 2008/56/ЕО, и то да не се извършва изолирано. Първоначалната оценка е основният процес за определяне на главните особености и характеристики на морската среда, както и на преобладаващите видове натиск и въздействие върху нея; оценката трябва да бъде редовно актуализирана и да бъде включена в програми за мониторинг. Тази първа оценка трябва да бъде завършена до датата, посочена в член 5, параграф 2 от Директива 2008/56/ЕО, въз основа на примерните списъци от елементи, които се съдържат в приложение III към посочената директива, и като се вземат предвид съществуващите данни, където има такива на разположение. Трябва да се отчете и фактът, че за някои критерии и свързаните с тях показатели се смята, че са все още в процес на развитие по време на този първоначален период.
10. Напредъкът към добро екологично състояние се реализира в контекста на все по-широки промени в морската среда. Изменението на климата вече оказва въздействие върху морската среда, в това число върху процесите и функциите на екосистемите. При разработването на съответните морски стратегии държавите-членки трябва да уточнят при необходимост всички доказателства за въздействията на изменението на климата. Адаптивното управление въз основа на екосистемния подход включва редовно актуализиране на определенията на доброто екологично състояние.

ЧАСТ Б

Критерии за добро екологично състояние, свързани с качествените показатели от приложение I към Директива 2008/56/ЕО

Качествен показател 1: Биологичното разнообразие се поддържа. Качеството и броят на местообитанията, както и разпространението и изобилието на видовете съответстват на преобладаващите физикогеографски, географски и климатични условия.

Необходима е оценка на няколко екологични равнища: екосистеми, местообитания (в това число свързаните с тях съобщества — в смисъл на биотопи) и видове, които са отразени в структурата на настоящия раздел, като се вземе предвид точка 2 от част А. За някои аспекти на качествения показател са нужни допълнителни научно-технически данни и средства⁽⁵⁾. С цел да се отчете широкият обхват на качествения показател, като се вземе предвид приложение III към Директива 2008/56/ЕО, е необходимо да се определят приоритетните характеристики на биологичното разнообразие на равнището на видовете, местообитанията и екосистемите. Това позволява да бъдат идентифицирани онези характеристики на биологичното разнообразие и онези области, в които има въздействие и заплахи, като също така подпомага идентифицирането на подходящи показатели измежду избраните критерии, които са подходящи за съответните области и характеристики⁽⁶⁾. Задължението за регионално сътрудничество, което се съдържа в членове 5 и 6 от Директива 2008/56/ЕО, е пряко свързано с процеса на подбор на характеристики на биологичното разнообразие в рамките на регионите, подрегионите и подразделенията, в това число за създаването, където е целесъобразно, на референтни условия съгласно приложение IV към Директива 2008/56/ЕО. Моделирането чрез използване на платформа на географска информационна система може да бъде полезна основа за картографиране на редица характеристики на биологичното разнообразие и човешки дейности и техния натиск, при условие че всички свързани грешки се оценяват и описват правилно, когато се прилагат резултатите. Този тип данни са предпоставка за екосистемно управление на човешките дейности и за разработване на свързаните пространствени инструменти⁽⁷⁾.

Равнище на видовете

За всеки регион, подрегион или подразделение, като се вземат предвид различните видове и съобщества (например за фитопланктон и зоопланктон), които се съдържат в примерния списък в таблица 1 от приложение III към Директива 2008/56/ЕО, е необходимо да се състави набор от съответните видове и функционални групи при отчитане на точка 2 от част А. Трите критерия за оценка на всички видове са разпространение на вида, размер на популацията и състояние на популацията. Що се отнася до последното, има случаи, в които то е свързано със знания за здравето на популацията и вътревидови и междувидови взаимоотношения. Необходимо е също така да се оценят отделно подвидовете и популациите, при които първоначалната оценка или нова информация на разположение посочва въздействието и потенциалните заплахи за състоянието на някои от тях. Оценката на видовете изисква също така интегрирани знания относно разпространението, размера и състоянието на техните местообитания в съответствие с изискванията, определени в Директива 92/43/ЕИО⁽⁸⁾ и Директива 2009/147/ЕО, за да се гарантира, че има достатъчно голямо местообитание за поддържането на популацията, като се вземе предвид всяка заплаха от влошаване или загуба на такива местообитания. По отношение на биологичното разнообразие на равнището на видовете трите критерия за оценка на напредъка към добро екологично състояние, както и съответните свързани с тях показатели са следните:

⁽⁵⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽⁶⁾ Вж. точки 3—6 в част А.

⁽⁷⁾ Вж. точка 6 в част А.

⁽⁸⁾ „Оценка, мониторинг и докладване за природозащитния статус — Подготовка на доклада за периода 2001—2007 г. съгласно член 17 от Директивата за местообитанията“, 15 март 2005 г., прието в Комитета за местообитанията на 20 април 2005 г.

1.1. Разпространение на видовете

- район на разпространение (1.1.1),
- модел на разпределение в рамките на района на разпространение, когато е целесъобразно (1.1.2),
- район, обхванат от видовете (за неподвижни и бентосни видове) (1.1.3).

1.2. Размер на популациите

- изобилие и/или биомаса на популацията, по целесъобразност (1.2.1).

1.3. Състояние на популацията

- демографски характеристики на популацията (например размер на тялото или възрастова структура, съотношение между половете, плодовитост, процент на оцеляване/смъртност) (1.3.1),
- генерична структура на популацията, когато е целесъобразно (1.3.2).

Равнище на местообитанията

За целите на Директива 2008/56/ЕО терминът „местообитание“ се отнася както до абиотичните характеристики, така и до свързаното биологично съобщество, като и двата елемента се третираат заедно в смисъла на термина „биотоп“. За всеки регион, подрегион или подразделение трябва да се състави набор от видове местообитания, като се вземат предвид различните местообитания, които се съдържат в примерния списък в таблица 1 от приложение III, и инструментите по точка 2 от част А. Тези инструменти се отнасят също така до редица комплекси от местообитания (което означава да се направи оценка, където е целесъобразно, на състава, размера и относителните пропорции на местообитанията в рамките на тези комплекси) и до местообитанията с определени функции (например райони за хвърляне на хайвера, размножаване или хранене и пътица за мигриране). От съществена важност за оценката на равнището на местообитанията са допълнителните усилия за съгласувана класификация на морските местообитания, подкрепена с подходящо картографиране, като се вземат предвид разликите по протежение на наклона на разстоянието от брега и дълбочината (например крайбрежен район, шелфов район и дълбоководен район). Трите критерия за оценка на местообитанията са тяхното разпространение, размер и състояние (за последното по-специално състоянието на типичните видове и съобщества), допълнени от свързаните с тях показатели. Оценката на състоянието на местообитанията изисква интегрирани познания за състоянието на свързаните съобщества и видове в съответствие с изискванията, определени в Директива 92/43/ЕИО⁽⁹⁾ и Директива 2009/147/ЕО, в това число, където е целесъобразно, оценка на техните функционални характеристики.

1.4. Разпространение на местообитанието

- район на разпространение (1.4.1),
- модел на разпределение в рамките на района на разпространение (1.4.2).

1.5. Размер на местообитанието

- площ на местообитанието (1.5.1),
- обем на местообитанието, където е приложимо (1.5.2).

1.6. Състояние на местообитанието

- състояние на типичните видове и съобщества (1.6.1),
- относително изобилие и/или биомаса, по целесъобразност (1.6.2),
- физични, хидроложки и химични условия (1.6.3).

Равнище на екосистемите

1.7. Структура на екосистемата

- състав и относителни дялове на компонентите на екосистемата (местообитания и видове) (1.7.1).

Освен това взаимодействията между структурните компоненти на екосистемата са фундаментални за оценяване на процесите и функциите на екосистемата за целите на общото определяне на доброто екологично състояние, като се вземат предвид *inter alia* член 1, член 3, параграф 5 и член 9, параграф 1 от Директива 2008/56/ЕО. Останалите функционални аспекти, които са обхванати чрез други качествени показатели за добро екологично състояние (например качествените показатели 4 и 6), както и съображенията за взаимна свързаност и устойчивост, също са важни за предприемане на действия по отношение на процесите и функциите на екосистемите.

⁽⁹⁾ Вж. бележка под линия 8.

Качествен показател 2: Чуждите видове, въведени с човешки дейности, са на равнища, които не предизвикват неблагоприятни промени в екосистемата.

Идентификацията и първоначалната оценка на пътищата и посоките на разпространение на чужди видове в резултат на човешките дейности са предпоставка да се предотвратява въвеждането на такива видове в резултат на човешките дейности да достигне равнища, които неблагоприятно засягат екосистемите, и за намаляване на всички въздействия. При първоначалната оценка следва да се вземе предвид, че някои случаи на въвеждане вследствие на човешката дейност вече са регламентирани на равнището на Съюза⁽¹⁰⁾ с оглед оценяване и намаляване на потенциалното им въздействие върху водните екосистеми и че някои чужди видове отдавна се използват широко в аквакултурите и за тях вече се издават специални разрешения в рамките на действащите регламенти⁽¹¹⁾. Все още има ограничени познания за въздействието на чуждите видове върху околната среда. Необходимо е по-нататъшно научно-техническо развитие, за да се разработят потенциално полезни показатели⁽¹²⁾, особено за въздействието на инвазивните чужди видове (като индекси на биологично замърсяване), което остава основна тревога във връзка с постигането на добро екологично състояние. Приоритетът във връзка с оценката и мониторинга⁽¹³⁾ се отнася до характеризиране на състоянието, което е предварително условие за оценка на степента на въздействието, но само по себе си не определя постигането на добро състояние на околната среда за този качествен показател.

2.1. Изобилие и характеризиране на състоянието на чуждите видове, по-специално на инвазивните видове

- тенденции в изобилието, времева поява и пространствено разпределение в дивата природа на чужди видове, по-специално инвазивни чужди видове, особено в рисковите зони, във връзка с основните посоки и пътища на разпространение на тези видове (2.1.1).

2.2. Въздействие на инвазивните чужди видове върху околната среда

- съотношение между инвазивните чужди видове и местните видове в някои добре изучени таксономични групи, например риби, макрородорасли, мекотели, което може да послужи за мярка на промяната в състава на видовете (например като допълнение към изместването на местните видове (2.2.1)),
- въздействие на инвазивните чужди видове на равнището на видовете, местообитанията и екосистемата — когато е възможно установяването на този показател (2.2.2).

Качествен показател 3: Популациите на всички риби и ракообразни, които са обект на промишлен риболов, са в безопасните биологични граници, като наблюдаваното разпределение по възраст и размер е показателно за наличието на здрава популация.

Настоящият раздел се прилага за всички запаси, обхванати от Регламент (ЕО) № 199/2008 (в рамките на географския обхват на Директива 2008/56/ЕО), и подобни задължения съгласно общата политика в областта на рибарството. Неговото прилагане за тези и за други запаси зависи от наличните данни (като се имат предвид разпоредбите в Регламент (ЕО) № 199/2008 по отношение на събирането на данни), които ще определят най-подходящите показатели, които да бъдат използвани. За този качествен показател трите критерия за оценяване на напредъка към добро екологично състояние, както и съответните свързани с тях показатели, са посочени по-долу.

3.1. Равнище на натиск от риболовната дейност

Първичен показател. Първичният показател за равнището на натиск от риболовната дейност е следният:

- смъртност от риболов (Fishing mortality — F) (3.1.1).

Постигането или поддържането на добро екологично състояние изисква стойностите на F да са равни на или по ниски от F_{MSY} — равнището, способно да осигури максимален устойчив улов (Maximum Sustainable Yield — MSY). Това означава, че при смесен риболов и където взаимодействията на екосистемите са важни, дългосрочните планове за управление могат да доведат до по-слаба експлоатация на някои видове спрямо равнищата на F_{MSY} , за да не се засегне експлоатацията на равнище F_{MSY} на други видове⁽¹⁴⁾.

F се определя чрез подходящи аналитични оценки въз основа на анализа на улова (който се отчита като всяко черпене от запасите, в това число изхвърлен и неотчетен улов) по възраст или по дължина и допълнителна информация. Когато познанията за динамиката на популацията на запасите не позволяват да се направят симулации, може да се използва научна преценка на стойностите на F, свързани с кривата на улова за единица попълване (yield-per-recruit — Y/R), в съчетание с друга информация за историческите данни за резултатите от риболова или динамиката на популацията на подобни запаси.

⁽¹⁰⁾ Регламент (ЕО) № 708/2007 на Съвета от 11 юни 2007 г. относно използването в аквакултурите на чуждоземни и неприсъстващи в района видове (ОВ L 168, 28.6.2007 г., стр. 1).

⁽¹¹⁾ Вж. приложение IV към Регламент (ЕО) № 708/2007.

⁽¹²⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽¹³⁾ Вж. точка 9 в част А.

⁽¹⁴⁾ Съобщение „Постигане на устойчиво рибарство в ЕС чрез максимален устойчив улов“ (COM(2006) 360 окончателен).

Вторични показатели (ако няма на разположение аналитични оценки, които да осигурят стойности за F):

- съотношение между улова и индекса на биомасата (наричано по-долу „съотношение улов/биомаса“) (3.1.2).

Стойността за показателя, която отразява F_{MSY} , трябва да бъде определена чрез научна преценка след анализ на наблюдаваните исторически тенденции на показателя, заедно с друга информация за историческите данни за резултатите от рибарството. Когато на разположение има оценки на запасите, основани на данни за производството, съотношението улов/биомаса, което дава MSY , може да се използва като примерна стойност.

Алтернативно на съотношението улов/биомаса могат да бъдат разработени вторични показатели въз основа на някаква друга подходяща мярка за смъртността от риболов, която следва да бъде подходящо обоснована.

3.2. Възпроизводителна способност на запасите

Първичен показател. Първичният показател за възпроизводителната способност на запасите е следният:

- биомаса на възпроизводителния запас (Spawning Stock Biomass — SSB) (3.2.1).

Тя се изчислява чрез подходящи аналитични оценки въз основа на анализа на улова по възраст и по дължина и допълнителна информация.

Когато дадена аналитична оценка дава възможност за определяне на SSB, референтната стойност, която отразява пълната възпроизводителна способност, е SSB_{MSY} , т.е. биомасата на възпроизводителния запас, която ще постигне MSY при смъртност от риболов, равна на F_{MSY} . Всички наблюдавани стойности на SSB, равни на или по-големи от SSB_{MSY} , се счита, че изпълняват този критерий.

Необходими са допълнителни изследвания във връзка с факта, че SSB, съответстваща на MSY , не може да бъде постигната едновременно за всички запаси поради възможните взаимодействия между тях.

Когато симулационните модели не позволяват да се определи надеждна стойност на SSB_{MSY} , тогава референтията, която следва да се използва за целите на този критерий, е SSB_{pa} , което е минималната стойност на SSB, за която има голяма вероятност запасът да е способен да се възстанови при преобладаващите експлоатационни условия.

Вторични показатели (ако на разположение няма аналитични оценки, даващи стойности на улова за SSB):

- индекси на биомасата (3.2.2).

Може да се използва, ако такива индекси могат да бъдат получени за полове зрялата част от популацията. В такива случаи тези индекси трябва да се използват, когато научна оценка може да определи чрез подробен анализ на историческите тенденции на показателя в съчетание с друга информация за историческите резултати от риболова, че има голяма вероятност запасът да е способен да се възстанови при преобладаващите експлоатационни условия.

3.3. Разпределение на популацията по възраст и размер

Първични показатели. Здравите запаси се характеризират с голям дял на възрастните едри екземпляри. Показателите, основани на относителното изобилие на едри риби, включват:

- дял на рибата, която е по-едра от средния размер при първо полове съзряване (3.3.1),
- средна максимална дължина за всички видове, намерени при проучвания на изследователски кораби (3.3.2),
- проценти на 95 % от разпределението на дължината на рибата, наблюдавано при проучвания на изследователски кораби (3.3.3).

Вторичен показател:

- размер при първо полове съзряване; това може да отразява степента на нежеланите генетични последици от експлоатацията (3.3.4).

За двата набора от показатели (дял на възрастните екземпляри и размер при първо полове съзряване) е необходима експертна преценка, за да бъде определено дали има голяма вероятност характерното генетично разнообразие на запаса да не бъде засегнато. Експертната преценка трябва да се направи вследствие на анализ на времевите редове, които са на разположение за показателя, заедно с всякаква друга информация за биологията на вида.

Качествен показател 4: Всички елементи на морските хранителни мрежи се проявяват, доколкото са познати, при нормално изобилие и разнообразие и на равнища, които са в състояние да гарантират дългосрочното изобилие на видовете и запазването на тяхната пълна възпроизводителна способност.

Този качествен показател се отнася до важни функционални аспекти като енергийни потоци и структурата на хранителните мрежи (размер и изобилие). На този етап е необходимо допълнително научно-техническо подпомагане за по-нататъшното разработване на критерии и потенциално полезни показатели, които се отнасят до взаимодействията в рамките на хранителната мрежа ⁽¹⁵⁾.

4.1. Възпроизводство (възпроизводство на единица биомаса) на ключови видове или трофични групи

По отношение на енергийните потоци в хранителните мрежи е необходимо да бъдат допълнително разработени подходящи показатели, за да се оценят резултатите от главните процеси хищник — плячка, което отразява дългосрочната жизнеспособност на компонентите в частта от хранителната мрежа, която обитава там, въз основа на опита в някои подрегиони при подбора на подходящи видове (например бозайници, морски птици).

- Резултати за ключовите видове хищници на база на тяхното производство на единица биомаса (възпроизводство) (4.1.1).

4.2. Дял на избраните видове на върха на хранителните мрежи

По отношение на структурата на хранителните мрежи, размера и изобилието на компонентите, съществува необходимост да се оцени дялът на избраните видове на върха на хранителните мрежи. Показателите следва да бъдат допълнително разработени въз основа на опита в някои подрегиони. За едрата риба има на разположение данни от проучвания за наблюдение на рибата:

- едра риба (по маса) (4.2.1).

4.3. Изобилие/разпределение на ключови трофични групи/видове

- тенденции в изобилието на функционално важни, избрани групи/видове (4.3.1).

Необходимо е да бъдат идентифицирани промените в състоянието на популацията, които евентуално могат да засегнат структурата на хранителната мрежа. Допълнително следва да бъдат уточнени подробни показатели, като се вземе предвид тяхното значение в хранителните мрежи, въз основа на подходящи групи/видове в регион, подрегион или подразделение, включително (когато е целесъобразно):

- групи с бързи темпове на обновяване (например фитопланктон, зоопланктон, медузи, двучерупчести мекотели, пелагични риби с кратък живот), които ще отговорят бързо на промяната на екосистемата и са полезни като показатели за ранно предупреждение,
- групи/видове, които са цел на човешките дейности или които непряко са засегнати от тях (по-специално страничен улов и улов, който се изхвърля),
- групи/видове, определящи местообитанието,
- групи/видове на върха на хранителната мрежа,
- далекомигриращи анадромни и катадромни видове,
- групи/видове, които са тясно свързани със специфични групи/видове на друго трофично ниво.

Качествен показател 5: Предиизвиканата от човека еутрофикация е сведена до минимум, и по-специално неблагоприятните последици от нея като загуба на биологично разнообразие, деградация на екосистемите, вреден цъфтеж на водораслите и недостиг на кислород в долните водни слоеве.

При оценката на еутрофикацията на морските води трябва да се отчита оценката за крайбрежните и преходните води съгласно Директива 2000/60/ЕО (приложение V, точки 1.2.3 и 1.2.4) ⁽¹⁶⁾ и свързаните насоки, така че да се осигури съпоставимост, като се вземат предвид също така натрупаните информация и познания и разработените подходи в рамките на регионалните морски конвенции. Въз основа на процедура за преглед, като част от първоначалната оценка, може да се вземат предвид някои съображения, основани на анализ на риска, за да се оцени еутрофикацията по един ефективен начин ⁽¹⁷⁾. Оценката трябва да комбинира информация за равнищата на хранителни вещества и за обхвата на тези първични последици и на вторичните последици, които са екологично значими ⁽¹⁸⁾, като се вземат предвид съответните времеви мащаби. Като се има предвид, че концентрацията на хранителни вещества е свързана с вливането на хранителни вещества от реките във водосборния басейн, от особена важност е сътрудничеството с държавите-членки без излаз на море, като се използват съществуващите структури за сътрудничество в съответствие с член 6, параграф 2, трета алинея от Директива 2008/56/ЕО.

⁽¹⁵⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽¹⁶⁾ Насоки относно оценката на еутрофикацията в контекста на европейските политики за водата, Документ № 23. Европейска комисия (2009 г.). Вж. <http://circa.europa.eu/Public/irc/env/wfd/library>

⁽¹⁷⁾ Вж. точки 3—6 в част А.

⁽¹⁸⁾ Вж. точка 7 в част А.

5.1. Равнища на хранителни вещества

- концентрация на хранителни вещества във водния стълб (5.1.1),
- съотношения на хранителни вещества (силициев диоксид, азот и фосфор), където е целесъобразно (5.1.2).

5.2. Преки последици от обогатяването на средата с хранителни вещества

- концентрация на хлорофил във водния стълб (5.2.1),
- прозрачност на водата, свързана с увеличението на суспендираните водорасли, където е целесъобразно (5.2.2),
- изобилие на опортюнистични макроводорасли (5.2.3),
- промяна на видовете от гледна точка на състава на флората, като съотношение на кремъчни към камшичести водорасли, промяна от бентосни към пелагични видове, както и случаи на нежелан цъфтеж/токсични цветове на водораслите (например цианобактерии), причинени от човешките дейности (5.2.4).

5.3. Непреки последици от обогатяването на средата с хранителни вещества

- изобилие от многогодишни морски водорасли и морски треви, например фукоиди, морска трева и посидония, засегнати неблагоприятно от намалената прозрачност на водата (5.3.1),
- разтворен кислород, т.е. промени, които се дължат на разграждане на органични вещества, и размер на съответния район (5.3.2).

Качествен показател 6: Целостта на морското дъно е на такова равнище, че е гарантирано запазването на структурата и функциите на екосистемите, и по-специално бентосните екосистеми не са засегнати по неблагоприятен начин.

Целта е натискът от човека върху морското дъно да не пречи на компонентите на екосистемата да запазят своето естествено разнообразие, производителност и динамични екологични процеси, като се има предвид устойчивостта на екосистемата. Машабът на оценката за този качествен показател може да създаде особени затруднения поради разнообразните характеристики на някои бентосни екосистеми и на няколко вида човешки натиск. Оценката и мониторингът трябва да бъдат извършвани в допълнение към първоначален преглед на въздействието и заплахите за характеристиките на биологичното разнообразие и човешкия натиск, както и интегриране на резултатите от оценката от по-малък към по-голям мащаб, където е целесъобразно — на равнище подразделение, подрегион или регион ⁽¹⁹⁾.

6.1. Физически шети, като се имат предвид характеристиките на субстрата

Основната тревога от гледна точка на управлението е степента на въздействията на човешките дейности върху субстрата на морското дъно, които съставляват бентосните местообитания. Сред видовете субстрат, биогенният субстрат, който е най-чувствителен към физически натиск, осигурява редица функции, които подпомагат бентосните местообитания и съобщества.

- вид, изобилие, биомаса и площ на съответния биогенен субстрат (6.1.1),
- площ на морското дъно, съществено засегната от човешките дейности, за различните видове субстрат (6.1.2).

6.2. Състояние на бентосното съобщество

Характеристиките на бентосното съобщество като състав по видове, състав по размери и функционални черти представят важно указание за потенциала на екосистемата да функционира добре. Информация за структурата и динамиката на съобществата се получава според случая чрез измерване на разнообразието на видовете, тяхното възпроизводство (изобилие или биомаса), преобладаване на нечувствителни или чувствителни таксони и таксоциени и състав по размери на дадено съобщество, изразен чрез дела на дребните и едрите екземпляри.

- присъствие на особено чувствителни и/или нечувствителни видове (6.2.1),
- многостранни показатели за оценка на състоянието и функционалността на бентосното съобщество като разнообразие и богатство на видовете, дял на опортюнистичните видове спрямо чувствителните видове (6.2.2),
- дял на биомасата или брой на екземплярите в макробентоса над определена дължина/размер (6.2.3),
- параметри, описващи характеристиките (форма, наклон и отсечка на графиката) на диапазона на размерите на бентосното съобщество (6.2.4).

Качествен показател 7: Трайните изменения на хидроложките условия не оказват неблагоприятно влияние върху морските екосистеми.

⁽¹⁹⁾ Вж. точки 3—6 в част А.

Трайните изменения на хидроложките условия от човешките дейности могат да се изразяват например в промени на приливно-отливния режим, преноса на неразтворени вещества, оттока на пресните води, действието на теченията или вълните, водещи до изменения на физичните и химичните характеристики, посочени в таблица 1 от приложение III към Директива 2008/56/ЕО. Тези промени могат да бъдат от особено значение, когато евентуално могат да засегнат морските екосистеми в по-голям мащаб, като тяхната оценка може да осигури ранно предупреждаване за възможните въздействия върху екосистемата. По отношение на крайбрежните води Директива 2000/60/ЕО поставя хидроморфологични цели, които следва да бъдат постигнати чрез мерки в контекста на плановете за управление на речните басейни. Необходим е подход, основан на отделния случай, за да се оцени въздействието на дейностите. Инструменти като оценка на въздействието върху околната среда, стратегическа екологична оценка и морско пространствено планиране могат да допринесат за определянето и оценяването на степента и кумулативните аспекти на въздействията от такива дейности. Важно е обаче да се гарантира, че всички такива инструменти осигуряват подходящи елементи за оценка на евентуалните въздействия върху морската среда, в това число съображения в международен аспект.

7.1. Пространствена характеристика на трайните изменения

- площ на района, който е засегнат от трайните изменения (7.1.1).

7.2. Въздействие на трайните хидроложки промени

- пространствен обхват на местообитанията, засегнати от трайното изменение (7.2.1),
- промени в местообитанията, по-специално във функциите им (например райони за хвърляне на хайвер, развъждане и хранене и пътища за мигриране на риба, птици и бозайници), вследствие на изменените хидроложки условия (7.2.2).

Качествен показател 8: Концентрациите на замърсителите са на нива, които не водят до ефект на замърсяване.

Концентрацията на замърсители в морската среда и въздействието им трябва да бъдат оценени, като се вземат предвид въздействието и заплахите за екосистемата⁽²⁰⁾. Следва също така да се вземат предвид съответните разпоредби на Директива 2000/60/ЕО за териториалните и/или крайбрежните води, за да се гарантира надлежната координация на прилагането на двете правни рамки, като се отчетат също така натрупаните информация и познания и разработените подходи в рамките на регионалните морски конвенции. Държавите-членки трябва да имат предвид — когато това е от значение за морската среда — веществата или групите от вещества, които:

- надвишават съответните екологични качествени стандарти (стандарти за качество на околната среда), определени съгласно член 2, параграф 35 и приложение V към Директива 2000/60/ЕО в крайбрежните или териториалните води, съседни на морския регион или подрегион, без значение дали във водите, седимента или живата част на екосистемата; и/или
- са изброени като приоритетни вещества в приложение X към Директива 2000/60/ЕО и допълнително са регламентирани в Директива 2008/105/ЕО, които се заувстват в съответния морски регион, подрегион или подразделение; и/или
- са замърсители и общото им изпускане (включително загуби, зауствания или емисии) може да доведе до значителни рискове от предишни и сегашни замърсявания на морската среда в съответния морски регион, подрегион или подразделение, в това число като последица от случаи на интензивно замърсяване вследствие на произшествия, свързани например с опасни и вредни вещества.

Напредъкът към добро екологично състояние ще зависи от това дали замърсяването постепенно намалява, т.е. дали наличието на замърсители в морската среда, както и техните биологични въздействия се поддържат в рамките на приемливи граници, така че да се гарантира отсъствието на значителни въздействия върху или риск за морската среда.

8.1. Концентрация на замърсители

- концентрация на горепосочените замърсители, измерена в съответната матрица (като живата част на екосистемата, седимента и водите), така че да се гарантира съвместимостта с оценките по Директива 2000/60/ЕО (8.1.1).

8.2. Въздействие на замърсителите

- равнища на въздействието на замърсителите върху компонентите на съответната екосистема, като се имат предвид избраните биологични процеси и таксономични групи, в които причинно-следствената връзка е установена и трябва да се следи (8.2.1),
- брой, произход (когато може да се установи), степен на случаите на значително интензивно замърсяване (например разливи на петрол и петролни продукти) и тяхното въздействие върху живата част на екосистемата, която физически е засегната от това замърсяване (8.2.2).

Качествен показател 9: Замърсителите в рибата и в други морски хранителни продукти за консумация от човека не надхвърлят равнищата, установени от законодателството на Общността или от други приложими стандарти.

⁽²⁰⁾ Вж. точки 3 и 4 в част А.

В различните региони или подрегиони е необходимо държавите-членки да следят ядливите части (мускулната тъкан, черния дроб, хайвера, месото, меките части) на рибата, ракообразните, мекотелите и бодлокожите, както и морските водорасли, които са уловени или събрани от дивата природа, за евентуалното наличие на вещества, за които са установени максимални нива на европейско, регионално или национално равнище за продуктите, предназначени за консумация от човека.

9.1. Равнища, брой и честота на замърсителите

- действителни равнища на замърсителите, които са открити, и брой замърсители, които са превишили максималните разрешени равнища (9.1.1),
- честота на превишаване на разрешените равнища (9.1.2).

Качествен показател 10: Отличителните качества и количествата на отпадъците в морските води не нанасят вреда на крайбрежната и морската среда.

Разпространението на отпадъците е силно променливо, като това следва да бъде взето предвид в програмите за мониторинг. Необходимо е да се установи дейността, с която е свързано, в това число, когато е възможно, неговият произход. Все още има нужда от по-нататъшно разработване на няколко показателя, особено на тези, свързани с биологичните въздействия и с микрочастиците, както и за по-задълбочено оценяване на тяхната потенциална токсичност⁽²¹⁾.

10.1. Характеристика на отпадъците в морската и крайбрежната среда

- тенденции в количеството отпадъци, които са изхвърлени на брега и/или натрупани по крайбрежията, в това число анализ на техния състав, пространствено разпределение и, когато е възможно, източник (10.1.1),
- тенденции в количеството отпадъци във водния стълб (включително отпадъци, които плуват по повърхността) и натрупаните по морското дъно отпадъци, в това число анализ на техния състав, пространствено разпределение и, когато е възможно, източник (10.1.2),
- тенденции в количеството, разпределението и, когато може да се установи — състава на микрочастиците (по-специално на пластмасовите микрочастици) (10.1.3).

10.2. Въздействие на отпадъците върху морските живи организми

- тенденции в количеството и състава на отпадъците, погълнати от морски животни (например анализ на съдържанието на стомаха) (10.2.1).

Този показател трябва да бъде допълнително разработен въз основа на опита в някои подрегиони (например Северно море) и да бъде приспособен за останалите региони.

Качествен показател 11: Въвеждането на енергия, в това число и подводен шум, е на равнища, които не оказват неблагоприятно влияние върху морската среда.

Заедно с подводния шум, който се подчертава в цялата Директива 2008/56/ЕО, и други форми на енергия могат да окажат въздействие върху компонентите на морските екосистеми, например топлинната енергия, електромагнитните полета и светлината. Все още е необходим допълнителен научно-технически напредък, който да подпомогне по-нататъшното разработване на критериите, свързани с този качествен показател⁽²²⁾, в това число във връзка с въздействията от въвеждането на енергия върху морския живот и във връзка с нивото на съответния шум и честотата (тези критерии може при необходимост да бъдат адаптирани във връзка с изискването за регионално сътрудничество). На настоящия етап основните насоки за измерване на подводния шум са определени за най-важен приоритет във връзка с оценката и мониторинга⁽²³⁾, но трябва да бъдат допълнително разработени, в т.ч. във връзка с картографирането. Антропогенните звуци могат да бъдат краткотрайни (например импулсни, като от сеизмични проучвания и полагане на пилони за вятърни паркове и платформи, както и от експлозии) или дълготрайни (например продължителни като от прокопаване, корабоплаване и енергийни инсталации), като засягат организмите по различни начини. Повечето търговски дейности, свързани с високо ниво на шума, които засягат относително обширни райони, се извършват при регулирани условия и подлежат на лицензиране. Това дава възможност за координиране на изискванията за измерване на такива високи импулсни звуци.

11.1. Разпределение във времето и пространството на високо-, ниско- и средночестотни импулсни звуци

- дял на дните и тяхното разпределение в рамките на календарната година, върху райони с определена площ, както и тяхното пространствено разпределение, в които антропогенните източници на звук надвишават нивата, които може да окажат значително въздействие върху морските животни и които се измерват като ниво на експозиция на шум (в dB re 1 μ Pa².s) или като върхово звуково налягане (в dB re 1 μ Pa_{peak}) на един метър, измервани в честотния диапазон от 10 Hz до 10 kHz (11.1.1).

11.2. Продължителен нискочестотен звук

- тенденции в нивото на шума на околната среда в рамките на диапазон от 1/3 от октавата между 63 и 125 Hz (централна честота) (re 1 μ Pa RMS; средно ниво на шум в тези диапазони от октавата в продължение на една година), измервани от станции за наблюдение и/или с помощта на модели, ако е целесъобразно (11.2.1).

⁽²¹⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽²²⁾ Вж. съображения 3 и 4.

⁽²³⁾ Вж. точка 9 в част А.